

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

«АНАЛІЗ ЛАНДШАФТНОГО ОБЛАШТУВАННЯ СОЦІАЛЬНО КУЛЬТУРНИХ ТЕРИТОРІЙ СЕЛА КОВАЛІВКА ВАСИЛЬКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Виконав:

здобувач освітнього ступеня «Бакалавр»
освітньо-професійної програми «Садово-
паркове господарство»
спеціальності 206 «Садово-паркове
господарство»
денної форми навчання
ПІДЛУБНИЙ Мар'ян Олексійович

Керівник:

доктор с.-г. н., професор
М'ЯЛКОВСЬКИЙ Руслан Олександрович

Оцінка захисту:

Національна шкала _____
Кількість балів _____ Шкала ECTS _____
«_____» _____ 2026 р.

Допускається до захисту:

«_____» _____ 2026 р.

Гарант освітньо-професійної
програми «Садово-паркове господарство»
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»
кандидат сільськогосподарських наук, доцент
_____ (БЕЗВІКОННИЙ Петро Васильович)

РЕЗЮМЕ

Підлубний М.О. Сучасний стан парку культури та відпочинку ім. Б. Хмельницького в м. Гайсин Вінницької області. Дипломний проект за освітнім ступенем «Бакалавр», спеціальність 206 «Садово-паркове господарство». Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський, 2026.

Метою дослідження було проведення комплексної оцінки сучасного стану зелених насаджень парку культури та відпочинку ім. Богдана Хмельницького в м. Гайсин. Парк є важливим рекреаційним об'єктом, що забезпечує можливість відпочинку населення, сприяє контакту з природним середовищем, формує естетичне сприйняття та дозволяє ознайомитися з елементами ландшафтного дизайну, зокрема квітниковими композиціями, клумбами та рабатками.

У результаті проведеної комплексної оцінки території парку, його архітектурно-планувальної структури та природних компонентів встановлено, що насадження перебувають у незадовільному стані та потребують проведення реконструкційних заходів. На території парку виявлено 23 види деревних і чагарникових рослин. Домінуючими є такі види: *Pinus sylvestris* L., *Tilia cordata* Mill., *Acer platanoides* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Fraxinus excelsior* L., *Carpinus betulus* L., *Betula pendula* Roth., *Robinia pseudoacacia* L., *Rosa canina* L., *Sambucus nigra* L.

Запропоновані реконструктивні заходи спрямовані на стабілізацію стану насаджень, запобігання їх подальшій деградації, підвищення декоративності та функціональної ефективності парку. Реалізація заходів ландшафтної реконструкції сприятиме покращенню архітектурно-планувальної організації території та приведенню її у відповідність до сучасних вимог благоустрою.

Ключові слова: реконструкція, парк культури та відпочинку, зелені насадження, декоративні рослини, ландшафтний дизайн.

RESUME

Pidlubnyi M.O. Current state of Bohdan Khmelnytskyi Park of Culture and Recreation in Haisyn, Vinnytsia region. Master's thesis, specialty 206 "Horticulture and Landscape Gardening". Podilskyi State Agrarian and Technical University, Kamianets-Podilskyi, 2026.

The aim of the study was to conduct a comprehensive assessment of the current state of green plantings in Bohdan Khmelnytskyi Park of Culture and Recreation in the city of Haisyn. The park is an important recreational area that provides opportunities for public leisure, promotes interaction with the natural environment, contributes to aesthetic perception, and allows visitors to explore elements of landscape design, including flower compositions, flower beds, and rabatkas.

As a result of the comprehensive assessment of the park territory, its architectural and planning structure, and natural components, it was established that the plantings are in unsatisfactory condition and require reconstruction measures. A total of 23 species of trees and shrubs were identified within the park. The dominant species include: *Pinus sylvestris* L., *Tilia cordata* Mill., *Acer platanoides* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Fraxinus excelsior* L., *Carpinus betulus* L., *Betula pendula* Roth., *Robinia pseudoacacia* L., *Rosa canina* L., and *Sambucus nigra* L.

The proposed reconstruction measures are aimed at stabilizing the condition of the plantings, preventing their further degradation, and improving both the decorative value and functional efficiency of the park. The implementation of landscape reconstruction will contribute to the improvement of the architectural and planning organization of the territory and bring it in line with modern landscaping standards.

Keywords: reconstruction, park of culture and recreation, green plantings, ornamental plants, landscape design.

ЗМІСТ

<u>РЕЗЮМЕ</u>	2
<u>ВСТУП</u>	5
<u>РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ГРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВ</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.1 Місце розташування парку культури та відпочинку ім. Богдана Хмельницького</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2 Кліматичні умови</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.3 Ґрунтові умови</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.4 Гідрологічні умови</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.5 Загальна характеристика рослинного покриву території дослідження</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>РОЗДІЛ 3</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПАРКУ</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>3.1. Характеристика видового складу та стану зелених насаджень парку</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>3.2. Еколого-біологічна характеристика видового складу рослин парку</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>3.3. Стан та структура дорожньо-стежкової мережі парку</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>3.4. Малі архітектурні форми</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>ВИСНОВКИ</u>	6
<u>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	8
<u>ДОДАТКИ</u>	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Актуальність теми. Інтенсивний територіальний розвиток міст і зростання чисельності їх населення зумовлюють необхідність формування та розвитку паркових територій на основі сучасних функціональних і планувальних підходів. Зелені насадження міських центрів виконують важливі рекреаційні, планувальні, санітарно-гігієнічні та естетичні функції. Вони забезпечують умови для відпочинку мешканців і гостей міста, сприяють формуванню естетичного вигляду урбанізованого середовища, підкреслюють його індивідуальність і значущість. Розташування паркових масивів у системі озелених територій міста істотно впливає на їх функціональну спеціалізацію, організацію внутрішніх і зовнішніх зв'язків, а також на формування мережі культурно-побутового обслуговування.

Процеси урбанізації супроводжуються змінами структури та функціонування природних компонентів міського середовища, що зумовлює необхідність періодичної реконструкції паркових територій відповідно до сучасних містобудівних умов. Дослідження цих змін передбачає комплексний підхід, який включає аналіз стану паркового середовища та оцінку впливу навколишньої забудови на його розвиток.

Метою дослідження є проведення комплексної оцінки сучасного стану зелених насаджень парку культури та відпочинку ім. Богдана Хмельницького в м. Гайсин. Даний парк є важливим рекреаційним об'єктом, який створює умови для взаємодії людини з природою, сприяє формуванню естетичних вражень і дозволяє ознайомитися з елементами ландшафтного мистецтва, зокрема квітниковими композиціями, клумбами та рабатками.

Об'єктом дослідження є сучасний стан парку культури та відпочинку ім. Богдана Хмельницького в м. Гайсин Вінницької області.

Предметом дослідження виступають зелені насадження, газонні покриття, квітники, малі архітектурні форми, а також дорожньо-стежкова мережа парку.

Методи дослідження. Теоретичною основою роботи є використання загальнонаукових методів, зокрема аналізу, синтезу та спостереження, а також спеціальних методів, застосовуваних у дендрології, парковпорядкуванні, лісівництві, фізіології рослин та суміжних галузях.

Інтенсивні процеси урбанізації вимагають систематичного моніторингу стану зелених насаджень. В умовах сучасних екологічних викликів особливої актуальності набувають питання дослідження та збереження як природних, так і штучно створених екосистем, зокрема міських парків.

Основою дослідження паркового фонду м. Гайсин є проведення інвентаризації деревних насаджень парку культури та відпочинку ім. Богдана Хмельницького, оцінка їх санітарного стану та аналіз динаміки змін упродовж певного періоду. Важливість парків як основних об'єктів рекреації визначається їх архітектурною, санітарно-гігієнічною, культурною та екологічною роллю, що зумовлює підвищений суспільний інтерес до збереження та підтримання належного стану зелених насаджень, які виконують функцію «зелених легень» міста.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеної комплексної оцінки території парку культури та відпочинку ім. Богдана Хмельницького в м. Гайсин, а також аналізу його архітектурно-планувальної структури та природних компонентів встановлено, що сучасний стан парку є незадовільним і потребує проведення невідкладних реконструкційних заходів. Необхідність реконструкції зумовлена потребою вдосконалення просторово-композиційної організації території відповідно до сучасних функціональних та архітектурно-естетичних вимог.

У межах парку зростає 23 види деревних і чагарникових рослин. Серед них домінуюче положення займають такі види: сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), гірकोкаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), ясен звичайний (*Fraxinus*

excelsior L.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), береза повисла (*Betula pendula* Roth.), робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia* L.), шипшина собача (*Rosa canina* L.) та бузина чорна (*Sambucus nigra* L.).

Запровадження комплексу реконструктивних заходів дозволить призупинити деградаційні процеси насаджень, запобігти їх подальшому відмиранню, підвищити рівень декоративності та функціональної ефективності паркової території. Проведення ландшафтної реконструкції сприятиме оптимізації архітектурно-планувальної структури парку та покращенню його естетичного вигляду відповідно до сучасних вимог благоустрою і формування гармонійної паркової композиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агафонов Н.В., Мамонов Е.В., Иванова И.В. та ін. Декоративне садівництво. – Київ: Колос, 2000. – 320 с.
2. Жирнов А., Вільгельм О. Відновлення історичних об'єктів ландшафтної архітектури / Навчально-методичний посібник з курсового та дипломного проектування. – Київ, 2001. – 48 с.
3. Білоус В.І. Декоративне садівництво (основи квітництва, дендрології та озеленення): Підручник. – Умань, 2005. – 296 с.
4. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво. – Київ: Науковий світ, 2001. – 299 с.
5. Жирнов А., Мельничук Я. Будівництво і експлуатація садово-паркових об'єктів / Навчальний посібник для курсового та дипломного проектування. – Львів, 1999. – 49 с.
6. Бунин В.А. Квітникарство. – Львів: Вища школа, 1986. – 144 с.
7. Ван дер Неер Й. Все про 100 найкращих садових квітів. – Санкт-Петербург: СЗКЕО, 2007. – 208 с.
8. Вергунов А.П., Горохов В.А. Сади і парки Європи. – Київ: Будівельник, 1988. – 195 с.
9. Ганічкіни О. і А. Улюблені квіти. – Київ: Онікс ХХІ століття, 2005. – 232 с.
10. Гірс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М. Лісовпорядкування: Підручник. – Київ: Арістей, 2004. – 384 с.
11. Горохов В.А. Міське зелене будівництво. – Київ: Будівельник, 1991. – 416 с.
12. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Голонасінні: Довідник / За ред. М.А. Кохно, С.І. Кузнєцова. – Київ: Вища школа, 2001. – 207 с.
13. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник. – Львів: Фірма Камула, 2005. – 176 с.

14. Заячук В.Я. Дендрологія: Підручник. – Львів: Апріорі, 2008. – 656 с.
15. Заячук В.Я. Дендрологія. Хвойні: Навчальний посібник. – Львів: Фірма Камула, 2003. – 128 с.
16. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: Навчальний посібник. – Київ: Вища школа, 2003. – 199 с.
17. Колесников А.И. Декоративна дендрологія. – Київ: Лісова промисловість, 1974. – 703 с.
18. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручник. – Львів: Світ, 2008. – 456 с.
19. Бондар Ю.А., Абесінова Н.П., Нікітіна Є.Н., Сахаров А.Ф. Ландшафтна реконструкція міських садів і парків. – Київ: Будівельник, 1982. – 60 с.
20. Жирнов А.Д., Войко Н.Ю. Ландшафтне та садово-паркове будівництво: Методичні вказівки з дипломного проектування. – Київ: КНУБА, 2001. – 48 с.
21. Лісова фітопатологія: Навчально-методичний посібник. – Умань, 2009. – 205 с.
22. Доброчаєва Д.Н., Котов М.І., Прокудін Ю.Н. та ін. Визначник вищих рослин України. – Київ: Наукова думка, 1987. – 548 с.
23. Подолян І. Природа Гайсинщини. Географічне положення і адміністративний поділ. Геологічна будова // Трибуна праці. – 1997. – №16. – С. 4.
24. Подолян І. Природа Гайсинщини. Гідрографія // Трибуна праці. – 1997. – №21. – С. 4.
25. Подолян І. Природа Гайсинщини. Ґрунти // Трибуна праці. – 1997. – №34. – С. 3.
26. Подолян І. Природа Гайсинщини. Клімат // Трибуна праці. – 1997. – №35. – С. 3.
27. Подолян І. Природа Гайсинщини. Рослинність і тваринний світ // Трибуна праці. – 1997. – №42. – С. 3.

28. Кушнір А.І., Суханова О.А., Сидоренко І.О. та ін. Рекомендації з реконструкції і відновлення декоративних насаджень. – Київ, 2006. – 63 с.
29. Романча Л.В. Озеленення села. – Київ: Урожай, 1989. – 184 с.
30. Самойлов В.С. Альтанки, перголи, ротонди та інші малі архітектурні форми. – Київ: Аделант, 2004. – 352 с.
31. Теодоронський В.С., Кабаева І.А. Реконструкція і формування зелених насаджень житлових територій. – Київ, 1999. – 43 с.
32. Теодоронський В.С. Будівництво та експлуатація об'єктів ландшафтної архітектури. – Київ, 1996. – 39 с.
33. Українська енциклопедія лісівництва. Том 1. – Львів: Українські технології, 2007. – 463 с.
34. Українська енциклопедія лісівництва. Том 2. – Львів: Українські технології, 2007. – 421 с.
35. Хессайон Д.Г. Все про газон. – Київ: Кладезь-Букс, 2008. – 128 с.
36. Хессайон Д.Г. Все про цибулинні рослини. – Київ: Кладезь-Букс, 2000. – 128 с.
37. Хессайон Д.Г. Все про квіти у вашому саду. – Київ: Кладезь-Букс, 2004. – 255 с.
38. Холявко В.С., Глоба-Михайленко Д.А. Дендрологія з основами зеленого будівництва. – Київ: Вища школа, 1980. – 222 с.
39. Чорний І.Б. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства. – Київ: Вища школа, 1995. – 384 с.